ДНЕВНИКЪ

(Стенографический)

на

ОБЛАСТНОТО СЪБРАНИЕ ПЕТАРѢДОВНА СЕССИЯ.

XIII ЗАСѢДАНИЕ ВЪ ВТОРНИКЪ I-Й НОЕМВРИЙ 1883 ГОД.

(Начало въ 1 часа подиръ пладне, подъ предсѣдателството на Д-ра Странски.)

Предсѣд.: (звъни) Засѣданието е отворено, ще се прочете поименний списъкъ на г-да депутатитѣ.

Секр. Я. Руселиевъ: (чете)

Предсѣд.: Присѫтствуватъ 43 депутати, отсѫтствуватъ 8, съ отпускъ: Д. Наумовъ, Матеевъ, Д-ръ Стояновичь, Ат. Хитовъ, Д-ръ Владосъ, Кашеровъ и Г. Консуловъ; безъ отпускъ Митроп. Григорий.

Ще се прочете протоколътъ отъ миналото засѣдание.

Секр. Я. Руселиевъ: (чете)

Предсѣд.: Има ли нѣкой да направи забѣлѣжка върху протокола отъ миналото засѣдание? (нѣма). Протокола се приема безъ измѣнение.

Минаваме на дневния редъ, който е третьото гласуване на законопроекта за погребението и гробищата.

Бобчевъ: По поводъ на третьото разискване на законопроекта за погребението и гробищата ще моля Областното Събрание да ми позволи да укажа нѣкои кусури, които сѫ вмѫкнати въ тоя законопроектъ и които въ второто разискване неможахѫ да се изгладатъ. На пръвъ поглѣдъ тия кусури наистина се представляватъ маловажни, но споредъ менъ заслужватъ да се избѣгнатъ и за това ще предложа три поправки на 1, 13 и 15 членове.

Въ пьрвия членъ се казва: (чете) Въ тоя членъ стои думата «погребение». Знаете, че тя съотвѣтствува на френската дума funérailles, а въ нея се разумѣва не само едно просто закопавание на мьртвеца, но и други нѣща, които не сѫ потрѣбни за въ единъ законъ. Ако остане думата „погребение“, нашитѣ сѫдници ще подпадатъ често въ заблуждение при тълкуването на закона; а пакъ законьтъ всѣки пѫть трѣба да бѫде ясенъ, точенъ, прецизно изложенъ. Предъ видъ на това трѣба да се употрѣби думата „закопавание“, която разумѣва само акгъть на закопаването, когато думата «погребение» има много по-широкъ смисьль. Азъ прочее предлагамъ тая поправка на пьрвия членъ: „чл. 1. Запрещава се изобщо закопаването на умрѣлитѣ въ църкви, джамии и по други мѣста вѫтрѣ въ градоветѣ и селата.“ (гласове: приего. Предсѣд.: кажете всички поправки и послѣ ще се гласуватъ една по една). Членъ 13 говори за „нарушителитѣ на пьрвия членъ“,

безъ да опредѣля повече. Ако остане само тъй думата „нарушитель,“ нашитѣ сѫдници, които ще прилагатъ законътъ, неможатъ да разбератъ за кои именно нарушители се разумѣва. За да можатъ да разбератъ по-добрѣ тѣ ще дирятъ разясненията въ протоколитѣ на Обл. Събрание, но въ тѣхъ не ще можатъ да намѣрятъ повече нѣщо. Дѣйствително въ много закони, както въ наказателния кодексъ напр. говори се скупомъ за „нарушители“, но тамъ се знаятъ вече ясно престѫпницитѣ на извѣстно запретително постановление. Знае се, напримѣръ, кои сѫ крадци, кои сѫ съучастници и прочее. А тукъ може да бѫдатъ многообразни нарушения; единъ сѫдия може да счита нарушитель на закона и свѣщенникътъ, който по длъжность неможе се откаже и трѣба да отиде да закопава умрѣлий тамъ, дѣто го водятъ. Прибавката на 264 чл. на Наказателния Законъ казва (чете франц. текстъ): Ceux qui enterrent des morts, qui en exécutent l'inhumation ou qui en autorisent la sépulture dans les endroits interdits par la loi, sont punis d'un mois à un an d'emprisonnement et d'un à dix médjidiés d'or d'amende.

Въ тоя членъ се опредѣлява ясно дѣйствието, което може да се наруши. За да се опредѣли точно, изрично кои сѫ дѣйцитѣ и прочее, азъ правя слѣдующата поправка на чл. 13: „тѣзи които закопаятъ, заповѣдатъ или позволятъ да се закопае умрѣлъ противъ 1-й чл., се наказватъ,“ и прочее. Трета поправка, която сѫщо е умѣстна, въ чл. 15 е, да се каже, че се отмѣнява притурката на чл. 264 отъ Наказателния Кодексъ. Ние издаваме новъ законъ и трѣба естественно да се прѣмахне първийтъ. Извѣстно е началото, че послѣдующий законъ отмѣнява първий. Но за по-голѣма ясность по-добрѣ е да се отмахне формално.

Предсѣд.: Моля г-на Бобчева да направи писмено поправката си.

Бракаловъ: Г-нъ предговорившій иска въ първия членъ да се каже „закопавание“, а не „погребение.“ Обаче трѣба да знаемъ, че думата „закопавание“ е равносилна съ думата заравяние и тя се употрѣбява само за заравяние или закопавание на животни, а пакъ когато се касае до умрѣлъ човѣкъ, въ насъ сѫществува думата „погребение.“

В. Нейчовъ: Истина забѣлѣжката на почитаемия ми другаръ г-нь Бракаловъ е умѣстна, но отъ друга страна и поправкитѣ на г. Бобчева сѫ умѣстни, че думата „погребение“ е дума по-почетна. Слѣдователно сѣко закопаваме човѣкъ и животно, което нѣма разумъ, естественно трѣба да кажемъ „закопавание“, а не „погрѣбение.“ (Гласове: о, о, о). По-добрѣ предлагамъ на г-на Бракалова да намѣри по-добъръ терминъ.

Бракаловъ: Види се г-нъ Нейчовъ не ма е разбралъ добрѣ, за това да повтора. Г. Нейчовъ смѣси моята дума и думата на г-на Бобчева. Г-нъ Бобчевъ иска за да се заличи думата „погрѣбение,“ а да се каже «закопавание,» а пакъ азъ казахъ, че думата «закопавание» е равносилна съ думата «заравяние». Слѣдователно «закопавание» за човѣка не може да се каже. Г-да докторитѣ можатъ да приематъ да се каже «закопавание», понеже тѣ приематъ, че хората сѫ животни, но въ всѣки случай когато човѣкъ се закопава извършватъ се и нѣкои церемонии, — то е вече единъ обрядъ при акта на закопаването; тъй щото трѣба да се каже за човѣка «погребение», а пакъ за животнитѣ да остане «закопавание».

Предсѣд.: (Чете поправката на чл. първий). И тритѣ ли поправки изведнажъ да се гласуватъ или една по една? (Гласове: една по една).

Димитровъ: Думата «погребение» е умѣстна и тя трѣба да остане. Глаголътъ погрѣбовамъ е взелъ вече мѣстото си въ българския языкъ да означава закопаването на човѣка.

*Д-ръ Хаканов*ъ: Ако бѣше работата до нѣкоя друга дума, естественно трѣбало би да се избере нѣкоя по-добра, по-опредѣлителна, но когато се касае до думата „погребение“ и «закопавание,» първата е съ по-обширна мисьль, защото подъ «погребение» се разбира отъ какъ мьртвеца искаратъ отъ дома и съ всичкия алай го занасатъ въ черква и отъ тамъ на гроба, дѣто се заравя и прочее. Това е което и г-нъ Бобчевъ разбира funérailles. Колкото за самата дума «закопавание» не е докачителна, ако се каже за човѣка, тя е по-опредѣлителна и въ всичкитѣ закони на другитѣ държави правятъ тая разлика между тия двѣ думи. Въ всички закони се казва enterrement и funérailles и понеже наший законъ поддьржа другитѣ, по-добрѣ да приемемъ предложението на г-на Бобчева, защото съ тая дума не се прави нѣкое докачение, но дава се по-голѣмо разяснение. Все пакъ ако остане и тъй думата «погребение,» пакъ нѣма страхъ, по друго да се разбира.

*Бобчев*ъ: При всичко че «погребение» е по-благородно и по-благозвучно изражение, ако и въ дѣйствителность етимологически въ нейния коренъ да се вмѣстява актътъ на заравянието, но понеже тая дума у насъ има по-широка смисль, като разумѣва съвокупностьта на дѣйствията отъ момента на опѣванието на умрѣлия до хвьрлянието на послѣдната кривачь прьсть възъ него,—то трѣба тукъ да се приеме думата «закопавание». Защото въ закона колкото повече има опредѣление и ясность, толко повече нѣма да претьрпева претълкования.

*Бракалов*ъ: Искамъ да отговора на г. Хаканова, че ако се приеме думата «закопавание» нѣма да докача човѣческий родъ. Но тукъ не е за докачание на човѣческия родъ, тукъ е за благочестието къмъ человѣческия родъ, което трѣба да се пази и което се съдьржа въ думата «погребение». Трѣба да уважимъ человеческий родъ и благочестието, което разбира единий човѣкъ, а не и животно—впрочемъ азъ не сьмь билъ животно и незная . . . (смѣхъ) Тълкуванието на думата «заравяние» е «погребение», а погребѣние е въ сѫщность, когато се изровятъ останкитѣ на умрѣлъ человѣкъ и ги заровятъ изново. Слѣдователно когато има обща дума, която е неизвѣстна, нѣма да се истрие до тамъ благочестието, че да не правимъ разлика между думитѣ «погребение» и «заравяние». За това азъ нѣма да говора повече за такъва разлика, че не сьмь физиологъ, а отъ друга страна нашитѣ напредъ не сѫ имали законъ и не е ставало пречка съ тия двѣ думи. Но тукъ като има представенъ важенъ законъ и като се касае до религиозното благочестие, което трѣба да отлѫчва хората отъ животнитѣ, за това азъ предлагамъ да остане думата „погребение“.

*Ив. Тонжоров*ъ: Мисля Областното Събрание ще обича да чуе мнѣнието и на хора, които иматъ доста работа съ погребението или заравянието на хората. Дѣйствително мужду тия двѣ думи нѣма голѣма разлика, тъй. може да се приеме или едната или другата. Но ние сме научени и българский язикъ е приелъ вече думата погребение да се употрѣбява когато се отнася до закопавание на словесно животно—человѣкъ, а пакъ когато умрѣ, или по-добрѣ псовиса, нѣкое куче или друго животно, тогава казваме да се закопае. И тъй понеже нема повече разлика между тия двѣ думи, понеже погребение е присто въ насъ да различава достолѣпието на человѣка отъ животното, моля да се приеме думата «погребение».

*Кесяков*ъ: Незная какво даде поводъ за да се предложи промѣнение на думата «погребение» съ «закопавание»? Г. предговоривший Тонжоровъ доказа умѣстностьта на думата „погребение“. Тя не значи, че се туря едно вещество въ гроба. Гробъ за други

животни не се прави, а се прави яма: въ ямата, казватъ, закопаваме или заравяме. Но когато се касае до човѣкъ, остава необходима думата «погребение», която изяснява, че едно вещество или човѣкъ се тура въ гроба. Тая дума е умѣстна, макаръ г-нъ Бобчевъ казва, че въ нея се подразбира и обрядътъ. Тя нѣкакъ е по-виразителна и всѣкадѣ знаятъ, че съ «погребението» върви и обрядътъ, при все че тоя обрядъ не е обрядъ, а опело. Трѣба да остане думата «погребение», а думата «закопаване» да остане въ други случаи. (гласове: исчерпанъ).

*Д-ръ Хаканов*ъ: (Гласове: исчерпанъ) Говорилъ съмъ веднажъ, — имамъ право да говоря като докладчикъ. (Предсѣд.: въ качество на докладчикъ има право да говори) Като докладчикъ на комисията имамъ да кажа, че Обл. Събрание може да остави и думата «погребение», понеже като говориха всички за нея, остава да се разбира това, което на другъ языкъ се разбира enterrement, за това стига да разискваме. (Гласове: прието).

Предсѣд.: Подкрѣпя ли се поправката на Г. Бобчева къмъ първия членъ?

Бобчевъ: За обяснение ще кажа двѣ-три думи. (гласове: оттеглете си поправката!) Ще я оттегля ако тъй разбирате думата. Щомъ Областното Събрание разбира подъ думата „погребение“ само актътъ на закопаването, то азъ си оттеглямъ поправката. Цѣлта на предложението ми е да се избѣгне съмнителното тълкуване на закона, а щомъ се истълкува и уяснява думата, азъ си оттеглямъ предложението.

Предсѣд.: (Чете поправката къмъ членъ 13). Подкрѣпя ли се тая поправка? (Подкрѣпя се).

Милковский: На трето разискване всеко предложение трѣбва да се подкрѣпа отъ 10 души.

Предсѣд.: 10 души подкрѣпиха.

Ив. Герджиковъ: Азъ мисля, тая поправка на Г. Бобчева трѣбва да се подкрѣпи и приеме, защото ще извади отъ затруднение хората, въ каквото можатъ да подпаднатъ отъ неразбиране думата „нарушители“.

Тукъ въ 13-й членъ се казва „нарушителитѣ на първий членъ“, а пакъ такъвъ може да се счита и свѣщеникътъ и всички други, които хвърлятъ прьсть на мьртвеца. Значи всички трѣбва да се наказватъ. Това иска Г. Бобчевъ да се опрѣдѣли съ неговата поправка, та много е на мѣсто прѣдложението му и трѣбва да се приеме. (Гласова: исчерпанъ).

Предсѣд.: Приема ли се поправката на г. Бобчева къмъ членъ 13 й? (Приема се). Третата поправка е къмъ послѣдний членъ. (Чете я).

Бобчевъ: За малко обяснение ставамъ да кажа съдържанието на предмѣтний членъ за да знаятъ събратията ми защо правя тая поправка. Въ прибавката на чл. 264 се казва „тия, които заравятъ умрѣлитѣ, които заповѣдатъ или които позволяватъ заравянието въ запретени мѣста, наказватъ се отъ единъ мѣсецъ до една година затворъ или съ глоба отъ една до 10 меджидии“. Като приемами обаче други членъ, притурката на Наказателний Кодексъ се махнува. А за да се знае това, правя именно тая поправка на 15 й членъ, т. е. да се каже изрично за отмѣняването на притурката отъ 264 чл.

Д-ръ Данчовъ: Споредъ моето мнѣние, не е нуждно тукъ да се спомѣнува, че членътъ на притурката се измѣнява, защото отъ само себе се разбира, че щомъ се издаде единъ законъ, първиятъ се отмѣнява. Освѣнъ това наказателнитѣ мѣрки тукъ сж отъ компетентность на околийскитѣ сждници, когато споредъ Наказателния Кодексъ тая работа остава

на окржжнитѣ сждилища. (Бобчевъ: много се мамите). Тъй щото не е нужда да се приеме тая поправка.

Бобчевъ: Г-нъ Д-ръ Данчовъ самъ се опровѣргава съ своитѣ думи. Отъ една страна казва, че споредъ Наказателния Кодексъ това наказание не се разглѣдва отъ околийскитѣ сждилища и не трѣбало да се приеме тукъ; отъ друга страна въ членъ . . . . . на законопроекта приема, че се наказватъ нарушителитѣ отъ една седмица до мѣсецъ — тогава какво ще направимъ? Отъ една страна знаемъ, извѣстни наказания се прилагатъ отъ окржжнитѣ сждилища, отъ друга страна, безъ да ги унищожавами, приемаме ги видоизмѣнени въ тоя законъ и позволяваме на околийскитѣ сждници и тѣ да наказватъ хората за сжщитѣ нарушения. Има право г. Данчовъ, като казва, че послѣдний законъ отмѣнява първий; но по-добрѣ това да се каже изрично тукъ; — особено е нуждно това за нашитѣ сждници, т. е. да се каже, че се отмѣнява оная прибавка на члена отъ Наказателния Кодексъ, която посочихъ.

Матакиевъ: Азъ мисля не трѣба да се приеме поправката на г. Бобчева. Споредъ настоящия законъ ще се налага това наказание; сждникътъ, който има да сжди, ще се съображава съ него и не ще бжде толкова глупавъ да приспособлява другий членъ отъ другия законъ. Следователно отъ тая страна нѣма да се безпокоимъ. Отъ друга страна да се не поменува за Наказател. Законъ, защото знаемъ когато се коснуваме до него, не се подтвърдяватъ законитѣ, че необичатъ много да се отмѣнява той. Трето въ тоя предстоящий законъ не се говори само за закопаване на едно мѣсто, но може да става и на друго. За това не трѣба да се приема тая поправка.

Д-ръ Данчевъ: Ставамъ да увѣря г. Бобчева, че ако се сжди отъ Гражд. Сждилища, тѣ всѣкога си иматъ процедура: нѣма тъй лесно да сждятъ по другия, като иматъ специаленъ законъ.

М. Маджаровъ: Въпросътъ дойде пакъ на първото си положение. Понеже Обл. Събрание приема, че нѣма да се прилага оня членъ отъ Наказ. Кодиксъ, мисля г. Бобчевъ ще се удовлетвори. Нѣма да се поменува тукъ отмѣнението на подразумѣваемий членъ. Г-нъ Матакиевъ между другото твърдѣ умѣстно забѣлежи, че ако поменемъ това, може да се не подтвърди законътъ. Трѣба да остане тъй въпросътъ и ония които се нуждаятъ отъ по-голѣмо разяснение и които искатъ да си помогнатъ отъ тълкуването на закона, тѣ ще подиратъ въ протоколитѣ на Областното Събрание и ще видатъ всички разисквания; даже и г-нъ Бобчевъ може да се домогне до това. Така щото г-нъ Бобчевъ трѣба да се съгласи да оттѣгли поправката си.

Предсѣд.: Подкрѣпа ли се поправката на г-на Бобчева? (не се подкрѣпа) Ще стане поимено гласуване за приемане на цѣлий законъ.

Секр. Руселиевъ: (чете поименій списъкъ)

1.	Андониядисъ	за	
2.	Митр. Арестагесъ . . .	отсжтствува	
3.	Д. Аргириядисъ	за	
4.	Беневъ	за	
5.	Бракаловъ	въздържамъ се	
6.	Бобчевъ	въздържамъ се	
7.	Величковъ	за	
8.	Д-ръ Владосъ	отсжтствува	
9.	Пв. П. Герджикозъ	за	
10.	Пв. Ев. Гешовъ . . .	«	
11.	Митр. Григорий . . .	отсжтствува	
12.	Гуневъ	за	
13.	Д-ръ Дагоровъ	за	
14.	Д-ръ Данчевъ	за	
15.	Димитровъ	за	
16.	Д-ръ Жечевъ	за	
17.	Зюхти Ефенди . . .	въздържамъ се	
18.	Д-ръ Калатиновъ	за	
19.	К. Калчевъ	за	
20.	Караджовъ	за	

21.	Кашеровъ	отсѫтствува	
22.	Ковачовъ	за	
23.	Г. Консуловъ	отсѫтствува	
24.	Т. Кесяковъ	за	
25.	Кьойбашиевъ	за	
26.	Маджаровъ	за	
27.	Матакиевъ	за	
28.	Матѣевъ	отсѫтствува	
29.	Мехмедъ Хулюси	отсѫтствува	
30.	Милковский	за	
31.	Минковъ	за	
32.	Мюхти Ефенди	.въздържамъ се	
33.	Наумовъ	отсѫтствува	
34.	В. Нейчовъ	противъ	
35.	М. Панаретъ	за	
36.	Пеневъ	.въздържамъ се	
37.	Ив. Х. Петровъ	за	
38.	К. Пѣевъ	за	
39.	Рабинъ Ефенди	за	
40.	Я. Руселиевъ	отсѫтствува	
41.	Ив. Саллабашовъ	за	
42.	Кюпрюлю Ефенди	за	
43.	Д-ръ Стояновичъ	отсѫтствува	
44.	Д-ръ Странски	за	
45.	Ив. Тонжоровъ	за	
46.	Фр. Райнолди	за	
47.	Д. Хакановъ	за	
48.	Ат. Хитовъ	отсѫтствува	
49.	Хр. Христовъ	за	
50.	Д-ръ Чомаковъ	за	
51.	Д. Юруковъ	отсѫтствува	

Гласуватъ 39 представители; 33 сѫ за, 5 се въздържатъ и единъ е противъ. За конътъ се приема.

Предсѣд.: Минаваме на слѣдующия дневенъ редъ, който е запитването на г-на В. Нейчова.

В. Нейчовъ: Най-напредъ ще констатирамъ единъ фактъ, че, по мое нещастие, не се удостоихъ да вида тукъ надлѣжний Директоръ за да развия запитването си и незная до колко ще бѫде умѣстно да интерпелирамъ тогова, който го нѣма тукъ. На всѣки начинъ, длъженъ съмъ да развия запитването си, обаче ще остане безъ полза . . . (гласове: да се отложи) Слѣдователно, моитѣ другари ще бѫдатъ толкова търпеливи да се отложи запитването ми пакъ, за идущий дневенъ редъ, за да излѣзе по-добръ резултатъ.

К. Калчовъ:: Не трѣба да приемаме такова начало да се оттѣглюва запитването за слѣдующето засѣдание, просто да се отложи за послѣдния дневенъ редъ,—може до тогава да дойде г-нъ Директоръ

В. Нейчовъ: Азъ имахъ едно тройно запитване, второто запитване се отнася до пашапортитѣ и да остане то когато дойде компетентний Директоръ — за едното запитване г-нъ Директоръ е тукъ, именно Дир. на Финансиитѣ, който, мисля, може да даде отговоръ.

К. Величковъ: Не би пречило ако се развие запитването макаръ да не е тукъ г-нъ Директоръ. Всичкитѣ интерпелации се праватъ на правителството; споредъ Органический Уставъ, правителството се представлява отъ Глав. Управитель,—всички прочее интерпелации отиватъ до него. Той пакъ има своитѣ комисари назначени, които го представляватъ тукъ. Така щото комисарьтъ, който присѫтствува тукъ на официалната трибуна, може да отговори за Главния Управитель и до дѣто отъ него не чуемъ да се отложи запитването, незная защо ние нарушаваме рѣдътъ.

Единъ интерпелаторъ може да иска да развие запитването си и отъ официалната трибуна, ако се каже да се отложи за отговора, тогава волею и неволею ще се отложи. И тъй трѣба да правимъ. Инакъ, ако правимъ отлагание, сами даваме насърдчение на Директоритѣ да не дохаждатъ никой пѫть да отговарятъ. Така щото, може се случи нѣкоя интерпеляция отъ начало на сесията и съ отлагането да се продължава до края. Такъвъ случай е днесъ. Г-нъ Нейчовъ направи запитването си преди още 5—6 дена и оттѣглюването му отъ день на день остана на дневенъ редъ — до днесъ; понеже тъкмо когато дохажда да се разисква, Директорътъ не се намира тукъ. Г-нъ Нейчовъ казва, да се отло-

жи пакъ за друго засѣдание запитването му, но тъй все безкрайно ще се отлага. Споредъ моето мнѣние, трѣба да се развие на дневния рѣдъ; ако тогава Директорътъ или Комисарьтъ каже да се отложи, тогава само да се отложи. Г-нъ Нейчовото предложение състои отъ три части и една отъ тѣхъ поне може да се развие сега, понеже се отнася до цѣлийтъ Директоратъ. И г-нъ Нейчовъ да не пита да ли да се отложи или не, но да пита официалната трибуна да ли е готова да отговори.

К. Калчовъ: Азъ нѣма да говора много, ще кажа само, че г. Нейчовъ да си развие запитването, ще бѫде още веднажды безъ полза. Завчера се направи запитването обширно и серіозно и е съобщено на правителството. Тъй щото незная какво повече има да разбира правителството съ друго развиване за да иска пакъ време за отговора. Ако е само за губение време, то е друго.

Предсѣд.: Г. В. Нейчовъ има думата.

В. Нейчовъ: Г-да, нашата малка область има постоянно съобщение съ една съсѣдна и братска намъ страна, то е България, но интереситѣ ни не сѫ много тѣсно свързани въ материя по отношение. Г-да, който е ималъ случай да обиходи всички граници на Румелия съпредѣлни съ Княжество България, можалъ е да види въ какво положение сѫ нашитѣ жители. Голѣми пречки ставатъ за съобщенията отъ гюмрюка. Цѣлта на моето запитване, не е да исказвамъ съвършенно промѣнение на гюмрюцитѣ, — това не е възможно и не е даже въ интереса на нашата область. Цѣлта ми е изключително да питамъ: защо правителството не е направило до сега всички възможни средства да се промѣни гюмрюкътъ, колкото до взаимнитѣ произведения. Поне отъ нашата область излизатъ два артикула, които изключително повече минаватъ въ княжеството. Това сѫ виното и ракията. Има мѣсто за това произвѣдение да се направи изключение. Ако останатъ тѣ да не се продаватъ по вѫнъ съ нѣкой по-добри улеснения, нашитѣ жители ще сѫ намѣратъ въ невъзможность да плащатъ данъкътъ си и да сѫществуватъ. За да не продължавамъ, азъ мисля, да ми се съобщи отъ официалната трибуна: какво е направило правителството по тоя въпросъ до сега? За повече запазвамъ си правото да говора послѣ.

Д-ръ Гешовъ: Както знаете, г-да, споредъ Органический Уставъ митници не можатъ да сѫществуватъ само между Румелия и другитѣ провинции на империята, слѣдователно, не може да бѫде въпросъ за премахване на гюмрюка между Румелия и България. Правителството отколѣ знае, че митницитѣ тукъ между нашата область и Княжеството тѣжатъ, и твърдѣ много, на взаимнитѣ сношения. За това е взело мѣрки да се улесни тая тѫжесть: отколѣ има преговори за това съ Българското Правителство. Има нарочно преписка за това, но не е взела още нѣкой резултатъ. По тая причина, по заповѣдь на г-на Глав. Управитель, сега немога да отговора на запитването на г. Нейчова. Може да остане за други пѫть, може би ще бѫда въ положение да дамъ отговоръ, но такъвъ немога да дамъ сега и догдѣто вѣмамъ заповѣдь отъ И. С. Глав. Управитель.

В. Нейчовъ: Г-нъ Директоръ на Финанцитѣ злѣ разбра работата: възможно бѣше поне да стане едно взаимно съгласие, за да се уничтожи гюмрукътъ за нѣкой артиколи и ако не официално, можеше да стане по комшийски начинъ. Азъ вѣрвамъ, че отвъдъ балкана биха били съгласни за подобни взаимни отстѫпки. (Предсѣд.: напомнювамъ на г-на интерпелатора 19-й членъ на Орг. Уставъ.) Ако това бѣше даже противно на въпроса, мисля, правителството можеше да направи нѣкои сношения по тоя начинъ. Слѣдователно азъ съмъ послѣдователь съ самитѣ дѣйствия на правителството. Но понеже г. Директоръ иска отлагането на въпроса, азъ нѣма да се противя.

Д-ръ Хаканов: Искахъ да кажа и азъ нѣщо върху тоя въпросъ, но за жалость има причини, които ни заставляватъ. Хичъ даже да не говоримъ тукъ за него.

На това служи за доказателство отговорътъ на г-на Директора и припомнюването отъ г-на Председателя на члена отъ Орг. Уставъ, — който по-хубаво бѣше да го нѣмаше. За това, моля г. Нейчова да отложи запитването си за сега и мога да го увѣра, че и ние чувствуваме нѣщо за тоя въпросъ, че и самото правителство заслужва похвала, че не е останало надире съ тая идея.

Преди да свърша, ще кажа сега, че г. Нейчовъ е измаменъ въ мнѣнията си, че отвъднето правителство е наклонно за отстжпки, когато то е напротивъ.

Бракаловъ: Искахъ да кажа само това, че г-нъ Председатель не трѣбаше да напомни оня членъ отъ Орг. Уставъ, когато можеше ди чете само Вжтр. Правилникъ.

В. Нейчовъ: Азъ съмъ готовъ и тая минута да развия своето запитване, въ кржга на законностьта, на справедливостьта, на умѣстностьта, но понеже се исказа желание отъ почитаемитѣ ми другари да се отложи въпросътъ, азъ приемамъ това, но пакъ да се остави на дневенъ рѣдъ, защото г. Директоръ не каза, че нѣма да даде отговоръ. Следователно, Обл. Събрание ще потърпи отлагането на въпроса — то е научено аслж да търпи. (Гласове: прието).

Председ.: Въ такъвъ случай минаваме на слѣдующий дневенъ рѣдъ, който е запитването на г. Кашерова. Но той е боленъ, не присжтствува. (гласове: да се отложи). На слѣдующий дневенъ редъ имаме запитването на Г-на Калчова.

К. Калчовъ: Като нѣма тука г-на Директора на Вжтр. Дѣла, може да се отложи запитването ми за слѣдующето засѣдание, защото напраздно е да се развива когато нѣма г-на Директора да даде обяснение.

Председ.: Напомнювамъ на г-на Калчова, че тукъ присжтствува правителственний комисаръ.

Дир. Грусевъ: Мисля, че г-нъ Калчовъ не прави интерпелация, а само задава единъ въпросъ на правителството. Азъ желаехъ напредъ да попитамъ г-на Глав. Управитель относително тоя въпросъ, нъ и сега мога да отговора отъ негова страна. Именно ще кажа, че г-нъ Глав. Управитель познава нуждата отъ такъвъ законъ и бѣше приготвенъ проектъ, нъ видѣ се, че трѣбва да станатъ измѣнения за да бжде законътъ по-приспособимъ. Съ тая цѣль, той се преработва и предполага се да се представи като проектъ за публично административенъ правилникъ на Постоянний Комитетъ за да се попрактикува въ такъва форма и да може отъ послѣ отъ него да стане що-годѣ по-добъръ законъ.

К. Калчовъ: Азъ завчера казахъ, че не правя интерпелация, а просто питание и не очаквахъ още правителството да даде такъвъ отговоръ по тоя предмѣтъ. Азъ се надѣахъ, че ако не миналата година, то поне тая година правителството да представеше законопроектъ за длъжностьта и правата на чиновницитѣ. Зная едни причини за непредставянето на такъвъ законопроектъ именно отъ страхъ да не би да не се подгвърди отъ В. Порта. Въ тоя страхъ си нѣма мѣстото. Въ насъ, г-да, като имаме чиновници, се чувствува необходима нужда да имаме такъвъ законъ. Не е извѣстно миналата година защо не се представи такъвъ, а сега правителството ни казва, че ще се представи въ форма на публично-административенъ правилникъ. Азъ не мога да се съмнѣвамъ за намѣрението на правителството, нъ работата е отъ належаща нужда, трѣбваше да се представи въ Обл. Събрание и по-обширно да се развие отъ представителитѣ, а не само отъ Пост. Комитетъ.

Знамъ, г-да, че чиновницитѣ сж гарантирани отъ 491-й чл. на Орг. Уставъ, нъ тоя членъ е предизвикалъ разни тълкувания и по силата негова се извършватъ разни работи.

Тоя членъ, съ тълкуването, което му се дава, оправдава нѣкои Директори да държатъ чиновници съ съмнителна способность и не можатъ да се промѣнатъ предъ видъ на тоя членъ. Отъ друга страна има неспособни чиновници, неспособностьта на които не зная какъ може да се констатира. И правителството не знае какво да прави съ тѣхъ. Има чиновници неспособни и не можатъ да се промѣнатъ като се криятъ задъ началницатѣ си, а пакъ въ сжщото врѣме и самитѣ началници неможатъ да се обвинятъ.

Освенъ това има и друга врѣда, именно за самото население. Избирателитѣ какво колебание претърпяватъ въ време на изборитѣ, като не знаятъ кои сж чиновници и кои не, за да дадатъ гласътъ си. Има ли сми случай да видимъ, че Върховното Сждилище много изборц е касирало и населението е било подхвърлвано на нови загуби и на нови недоумѣния. Следователно трѣбаше единъ законопроектъ за чиновницитѣ да се изработи часъ по-скоро.

Предъ видъ на такава една нужда и слѣдъ отговора отъ официалната трибуна, азъ предлагамъ да се помоли правителството да приготви по-скоро, въ тая сесия, такъвъ законопроектъ.

Бракаловъ: Отъ гореречението на г на Калчова разумѣвамъ, че той не прави запитване, а само иска да говори по единъ въпросъ, на когото въ заключението си той даде една важность. Азъ мислѣхъ, че той мимоходомъ искаше нѣщо си, за да се мине само време, но послѣ отъ заключението му доказа се важностьта на въпроса, като доказа още спънкитѣ безъ такъвъ законопроектъ, които ставатъ въ изборитѣ за нашето тукъ представително учрѣждение. За това, нека ми позволи г-нь Калчовъ да обърна неговото просто питание въ мое истинско запитване, което има почти твърдѣ тѣсно сходство съ неговото и което ще си запаза правото да го направа по-послѣ. Такъво запитване направихъ още лани, но по злощастие се отложи отъ Събранието. Ако това запитване ще бжде интересно на почитаемото Областно Събрание, да се произнесе да ли службата чиновникъ е съвмѣстима съ службата депутатъ.

Предсѣд.: Може да направите това запитване слѣдъ изчерпването на въпроса, когото сега разискваме. (Бракаловъ: добрѣ).

Калчовъ: Като говорихъ за чиновницитѣ и до колко е нуждно да има законъ за тѣхнитѣ права и длъжности, спомѣнахъ и за тоя въпросъ, именно за който г. Бракаловъ подтвърди. Но освѣнь това азъ казахъ, че на моето запитване правителството да отговори, че ще ни представи законопроектъ. Нѣма вече ние да напомнувами да се представи, защото то трѣбва положително да каже и ако не представи законопроектъ, тогава ние можемъ да внесемъ по-частна инициатива.

Д-ръ Хакановъ: Законътъ за чиновницитѣ е важенъ, именно че ще има гаранция за администрацията, че тя ще се поправи съ хода на работитѣ, като ще бжде улучшение и за самитѣ чиновници. Ако пакъ искаме да направимъ законъ за опредѣление на службата чиновникъ, за да гарантираме избирателитѣ, да си гласуватъ като знаятъ кой е избираемъ и кой не е, това може да стане въ другъ законъ защото тоя въпросъ, чини ми се, не трѣбва да се мѣси въ въпроса за длъжностьта и правата на чиновницитѣ. Признавамъ само, че можатъ да се помѣстятъ и по-главни работи въ него. Самъ Органъ. Уставъ предписва за такъвъ законъ и ние предъ видъ на това отъ втората сесия още все ис-

кахме да се представи и все го даватъ. Сега поне най-много е нужденъ поне по причина, че сега се връщатъ много наши младежи отъ Европа, свършили науките си и тукъ не можатъ да намѣрятъ служба. Ние харчимъ пари за тѣхъ, а ако не имъ даваме служби, тогава защо ги проваждаме. Доказва се, че въ Дирекциитѣ не имъ се дава мѣсто, а се покровителствуватъ нѣкои неспособни. Връщатъ се отъ Европа и офицери и тѣ оставатъ безъ мѣсто. Защо такива образовани лица, които можатъ да послужатъ на отечеството си, оставатъ на улицата? То е само, защото не е ясно тълкуването на закона. Тогава азъ немога да проумѣя какво друго нѣщо правимъ, освѣнъ, че държимъ администрацията въ застойчивость, че неможемъ да промѣнимъ чиновницитѣ. Ето важностьта за тоя законъ, важность въпиюща, и разрѣшающа въпросътъ по опредѣлението положението на чиновницитѣ. Много ми е чудно, защо правителството и тая година го не представя на Обл. Събрание? Ако станеше това, тогава и самото правителство щеше да се улесни. Азъ благодаря на г. Калчова, че направи това предложение, и правителството трѣбва да приготви такъвъ законопроектъ. А ако го има, както се каза, въ проекта за правилникъ, по-добрѣ да го представи въ законопроектъ.

Тогава само правителството ще се улесни въ назначаването на чиновницитѣ, отъ което и ще зависи подобрѣнието на администрацията. Азъ признавамъ, че има чиновници честни, но не мога да не призная, че има и много неспособни. — А споредъ тълкуването на тоя 491 членъ на Орг. Уставъ правителството неможе и единъ Директоръ не смѣе никой пѫть да отчисли нѣкой чиновникъ. За това, да ни се каже отъ оф. трибуна, че ще се представи такъвъ законопроектъ, а по инициятивата на Обл. Събрание тоя законъ да излезе неможе да стане, че е мъчно нѣщо. Нѣкои чиновници правятъ търговия, за туй трѣба да се помѣне въ него, и това е толкова трудно да се опредѣли, колкото повече начини има за търговия.

Прочее трѣба да се приготви отъ правителството, то има повече възможность да изучи всестранно всичкитѣ страни на въпроса. Да помолимъ правителството да го представи като законопроектъ въ Обл. Събрание още тая сесия.

Правит. Ком. Дир. Груевъ: Жално ми е, че немога да удовлетвора желанието на г-на Д-ра Хаканова, защото именно тия мѫчнотии за издаването на такъвъ законъ сѫ принудили правителството да помисли по-добрѣ, като видѣ въ приготвения много недостатъци. Обстоятелството прочее че проектътъ трѣба да се обмисли добрѣ, на основание и на опита, принуждава правителството да представи на Пост. Комитетъ проектъ за Публ.-Адм. Правилникъ за да се попрактикува. По тая причина, Н. С. Глав. Управитель не е на мнѣние да се представи такъвъ законопроектъ въ тая сесия.

Бракаловъ: Азъ ще помоля г. Д-ра Хаканова да се съгласи съ изказаното отъ официялната трибуна. (Д-ръ Хакановъ: не се съгласявамъ) Позволете ми да кажа по кои съображения. Каза се отъ офиц. трибуна, че има приготвено нѣщо, но и то не било за предъ хората — тъй го тълкувамъ и разбирамъ азъ. Така щото, правителството мисли да го представи на Пост. Комитетъ въ форма на Публ.-Адм. Правилникъ; защото на мѣсто да излезе предъ 60 душь хора и тѣ да го разискватъ, то мисли по-добрѣ ще бѫде да го разглѣдатъ 10 души, на които какъ да е мерамъ аннатѫржлърь. (смѣхъ). Д-ръ Хакановъ нека пакъ настоява на неговото да иска да се внесе въ Обл. Събрание.

Азъ констатирамъ тукъ фактъ, че отъ 4 години насамъ нашитѣ Директори не обичатъ да се стесняватъ въ много работи, та нека и тая година да имъ направимъ снисхождение.

Дир. Грудевъ: Г. Бракаловъ твърдѣ добрѣ знае, че такъвъ законъ може да се внесе и по инициятивата на Обл. Събрание.

В. Нейчовъ: Азъ станахъ да увѣра предговорившия, че правителството не е наклонно да представи скоро проектъ, защото беззаконието и въ Директоритѣ го има къмъ по-малкитѣ чиновници. Констатиралъ съмъ, че такъвъ законъ не изнася за Директоритѣ, не искатъ да се ограничаватъ, защото тѣ иматъ по-малки чиновници. Мога да ви покажа примѣръ съ единъ Директоръ безъ да го именувамъ. (гласове: кажете.) Имахъ случай да отида въ една Дирекция, часътъ бѣ 9, потропахъ на вратата на Директора, — нѣмаше го. Поискахъ да се вида съ началника — и него нѣмаше. Намѣрихъ писачитѣ, питахъ, кога ще дойде г. Директоръ или началникътъ? Казаха ми по 11 часа. Отидохъ си. Около 11 часа потърсихъ ги пакъ — пакъ ги нѣмаше. Случайно при канцеларията, глѣдамъ голѣмъ правилникъ на стѣната окаченъ, въ който казва: че всички чиновници на Дирекцията трѣба да дохаждатъ въ 9 часа точно. Попитахъ тогава писаритѣ: кой почита тоя правилникъ? Казаха ми, само ние писаритѣ, а не и другъ. (смѣхъ) Така щото, по писаритѣ само се навиква додѣто ги испждатъ и замѣстятъ, макарь да вършатъ всичката работа. Сега за Директоритѣ само трѣба да се представи законопроектъ; той ще съдържа и за отговорностьта на Директоритѣ и за това трѣба да се обмисли отъ тѣхъ по-добрѣ, да бжде повече съвършенъ, че се коснува до тѣхното честолюбие и кадърность.

Правит. комисаръ Дир. Грудевъ: Г. Нейчовъ много зле разбира въпросътъ, ако мисли, че предмѣтътъ на единъ канцеларски правилникъ ще се съдържа въ закона за длъжностьта и правата на чиновницитѣ. Единъ такъвъ правилникъ е чиста канцеларска работа, за канцеларски рѣдъ. Директоритѣ при това можатъ да се намиратъ въ канцеларитѣ си, независимо отъ задъженията на единъ правилникъ, нъ и често можатъ да отсжтствуватъ, защото тѣ иматъ и други много задължения по вънъ, които трѣбва да испълняватъ.

Ив. Х. Петровъ: Както видѣхме, работата клони да се отложи тоя въпросъ за сега. Орган. Уставъ опредѣля единъ периодъ за смѣнение на сждницитѣ, и тоя периодъ истича скоро. Въ това смѣнение нетрѣба да се мисли само за сждитѣ, нъ и за другитѣ чиновници. Като признаваме, че това е тъй и че и другитѣ чиновници сж оставени на испитъ, естествено тѣ неможатъ да останатъ съвършенно непрякосновенни. Немога да кажа, че всичкитѣ чиновници сж добри, нъ признавамъ, че има неспособни, които трѣба да се пречистатъ, като освѣнъ че способствуватъ за държание въ застой на администрацията, нъ още тѣ сж за обида на по-достойнитѣ, като често стоятъ на равно съ тѣхъ или и на по-горна даже служба. Това става, защото тѣхното достойнство се не види, не се оцѣнява. Нъ дѣйствително за да можатъ да се пречистатъ управленията що-годѣ. трѣба законъ за чиновницитѣ. Сега глѣдаме, че нито префектъ, нито Директоръ смѣй да покътне нѣкой чиновникъ, а по тая причина страда честьта и на другитѣ чиновници. Отъ друга страна, знаемъ споредъ Орг. Уставъ, че само сждитѣ сж или ще бждатъ независими, значи другитѣ чиновници не подлѣжатъ на тая категория. Трѣба обаче Директорътъ или префектътъ да е осигуренъ съ законъ, за да смѣе да смѣнява подчиненитѣ си. Предъ видъ на тия точки, най-много е потрѣбенъ такъвъ законъ, и да се предложи правителството да представи законопроектъ.

К. Калчовъ: Въ началото азъ просто запитвахъ да ли ще се представи такъвъ законопроектъ, но понеже ни се каза вече, че нѣма да се представи, като нѣма други срѣдства да подбудимъ къмъ това правителството, остава да се внесе по наша инициатива.

Желателно е обаче правителството да не мисли да ни залъгва, че непредставянието на законопроекта сега зависело отъ нуждата да се избѣгнатъ нѣкои съглѣдани недостатъци въ него. Защото ние защо сме? Тукъ защо сме пратени? Ако има недостатъци, нѣка ни се представи законопроектътъ и тѣ да се укажатъ и ще съдѣйствуваме да се изгладатъ. Разумѣвамъ да се каже прямо, че нѣма да се представи, но не да се казва, че причината за непредставянието му сж недостатъцитѣ. Такъвъ законъ отъ 6 години все се представя. Азъ зная, че 4 години въ Постоянний Комитетъ азъ като съмъ и 5 години представитель, тоя законъ всѣка година все се представя и до днесь. Въ близосѣдното намъ Княжество отъ 2 год. има такъвъ законъ, а ние още да нѣмаме — поне то да ни служи за примѣръ. Най-послѣ, самитѣ Директори требаше да се интересуватъ за това, и въ тѣхна полза е да има законъ. Виждалъ съмъ прошения отъ малки никакви чиновници да се оплакватъ, че сж отчислени отъ Директоритѣ си, по силата на чл. 491; а пакъ други се покровителствуватъ отъ свои пакъ по сжщия членъ. Азъ мисля, че правителството всѣкога трѣба да се грижи за интереситѣ на страната, която има нужда отъ такъвъ законъ. Насъ, представителитѣ, не извинява това, че ималъ недостатъци та за това не се представлявалъ законопроектътъ, но намъ искатъ. Желателно е да ни се каже прямо, че нѣма да се представи такъвъ законопроектъ, за да се постараемъ по-време и да представимъ такъвъ по частна инициатива.

Бракаловъ: Немога освѣнь да утвърдя думитѣ на г. Калчова, но нека ми бѫде позволено да кажа и това, именно, че дълбоко се чувствува нуждата отъ законъ за чиновницитѣ. Споредъ мене и трѣба да се чувствува това, но преди тая има друга нужда за другъ по-сжществень законъ. Ако вземемъ да осжждаме правителството, че не е приготвило законъ за чиновницитѣ неможемъ, защото то поне е представило, — ние видѣхми и гласувахме, законътъ за гробищата. (Смѣхъ). Жално е и мжчно е, че ние проживѣваме цѣла периода на цѣлата область, и правителството съ отеческитѣ си грижи къмъ населението е нѣмало и не е могло да му остане време отъ тия голѣми грижи, поне да представи единъ мемоаръ за неудобствата на Орг. Уставъ. (Смѣхъ. Предсѣд.: моля г. Бракалова на предмѣта!) Азъ мисля, че нѣма никакъвъ предмѣтъ за разискване, че г. Директоръ отбѣгна отъ предмѣтътъ и г. Калчовъ самъ бѣше предмѣтъ. (Смѣхъ.) Ако има за 2 пари логика въ това Събрание, мисля да съмъ на предмѣта (Смѣхъ). Мисля както хората иматъ право да говорятъ като депутати и азъ имамъ право да дръпкамъ правото да искамъ закони. Слѣдователно и сега говора за законъ и такъвъ искамъ отъ правителството, не като правилници залъгалки, но да представи на Събранието законъ сжществень. Има нужда отъ гражд. законъ: тукъ се практикуватъ такива безредици, че най-хубавитѣ чиновници се намиратъ въ единъ лабиринтъ, и правителството не си е дало грижа да изработи каквото трѣба. Трѣба ни граждански законъ напримѣръ — и до днесъ не е представенъ. Орг. Уставъ предписва да имаме законъ и за малолѣтнитѣ, който да служи за освѣтление на сждитѣ, за да тръгнатъ работитѣ напредъ, защото има съ хилядо хора, на които се играе съ интереситѣ, защото нѣма законъ. На мѣсто такъва нужда виждаме много правилници изработени, които не сж отъ налѣжаща нужда. Затова като благодаря г. Калчова, че даде поводъ да се говори за тоя предмѣтъ и като той свърши съ предмѣта, азъ мисля пакъ да го повдигна другъ пжть, само него ще моля да бѫде солидаренъ съ мене.

Предсѣд.: Минуваме на четвъртий дневенъ редъ, който е запитването на г. Величкова. Г. Величковъ има думата да развие запитването си.

К. Величковъ: Азъ искамъ да зная, какъ ще постжпи правителството съ онния о-

фицери, които се учатъ въ странство, въ висши военни училища, когато се завьрнатъ въ Областьта. Тоя въпросъ е доволно важенъ, защото интересува по единъ най-естественъ начинъ устройство на нашата Милиция и бѫдещето на войската ни. Още въ пьрвата сесия, като признахме нуждата отъ високи военни офицери; но офицери които да получатъ въ Европа високо военно образование, основахме десеть военни стипендии. Послѣ като видѣхме, че тия стипендии, бѣха недостатъчни, основахме нови. Освѣнь тия, научавамъ се, г. Главний Управитель по своя собственна инициатива е създаль още една, навѣрно като е съзнавалъ нуждата за нашата Область да има достатъчно число стипендий по военнитѣ науки. Това прави честь на Обл. Събрание и на страната, че съ това се доказва колко милѣемъ за своята войска; готови сме да направимъ всички жертви зависящи отъ възможностьта за да я поставатъ на височината на призованието ѝ! Но, г-да, стига ли само да се пращатъ за образование офицери въ Европа? Работата е, че когато се завьрнатъ тукъ да се задьржатъ да служатъ тукъ не толкова за даденитѣ имъ пари, но отъ нужда за войската ни. Не само за днесъ това, но и за въ бѫджще. Има работи, които не му е мѣстото да се исказватъ тукъ, но и нашитѣ събратията ги знаятъ, че въ другитѣ деспотически дьржави безъ да се пишатъ въ вѣстницитѣ четатъ се между линиитѣ. Не трѣбва да говоримъ каква е нуждата, която имаме отъ добри офицери. Азъ никакъ не отказвамъ, че сегашнитѣ не сѫ добри. Ще направатъ погрѣшка нѣкои, ако претълкуватъ друго-яче думитѣ ми. Но казвамъ, че сегашнитѣ офицери трѣбва да се присъединатъ съ онния, които трѣбва да получатъ високо военно образование.

Г-д! Чини ми се, че намъ на Обл. Събрание е длъжность най-много да съдѣйствува за да се привлечатъ образованитѣ офицери да останатъ тукъ. Защото условията, въ които е поставена нашата войска не могатъ да сѫ привлекателни за тѣхъ. Напротивъ офицерското тѣло въ съсѣдната намъ и братска страна има едно поприще по-блѣскаво, по-добро и не е чудно, ако се откажатъ отъ тукъ и да отидатъ да служатъ тамъ. Положението на нашата область, на войската ни ги кара тъй. Много бъше обаче желателно тукъ да останатъ, ако само тѣ чувствуватъ своята длъжность къмъ отечеството си, ако чувствуватъ колко е голѣма нуждата да има хора съ високо военно образование, да можемъ отъ насъ си да съставимъ войска достойна за да испълни призванието си къмъ отечеството. Казвамъ, това именно ме накара, да направа това запитване, което ако се глѣда отъ военна точка зрѣние, не заслужва нашата компетентность, но желателно е г. Генералъ, който има присърдце доброто и пръуспѣванието на нашата Милиция, да ми каже какво мисли да постѫпи съ онния офицери, които се учатъ въ странство, които сѫ се завьрнали, и които ще се завьрнатъ за напредъ.

Генер. Стрекеръ: (Говори по турски).

К. Величковъ: Тъй като, за голѣма жалость, не разбирамъ Турский языкъ, и като неможахъ да разбера отговорътъ на г. Генерала, бихъ желалъ отъ официалната трибуна или отъ бюрото, да ми се каже какъвъ е отговорътъ.

Дир. Груевъ: Г. Генералътъ отговори, че тия офицери, които отиватъ да се учатъ въ странство, иматъ своитѣ постове, тѣ сѫ съ служба, вакантна, че като се завьрнатъ ще си занѣматъ постоветѣ. Ако мислятъ да търсатъ високи постове, такива постове нѣма у насъ, не сѫ създадени.

К. Величковъ: Страхъ ме е, че г. Дир. на Просвѣщението непреведе право думитѣ на г. Генерала. (смѣхъ.) Мисля друго яче отговори, г. Генералъ, но като незная Турски . . . Азъ когато направихъ своето запитване, никакъ не мисляхъ и никакъ не мисла, че

тъзи, които се учатъ въ Европа, трѣба като се завьрнатъ, да имъ се дадатъ незнамъ какви служби за това, защото учили въ Европа. Това не ми е минувало прѣзъ ума. Г. Генералъ каза, че нѣма такива офицери да сж се вьрнали. Може би това да е истина, но азъ мисля, има случай именно съ единъ офицеринъ, който е свьршилъ военнитѣ науки въ Сан-сиръ въ Парижъ. Може би г. Генералътъ да не признава значението на онова училище, но азъ мога да му преведа и речникъ, че отъ това училище сж излизали най-добритѣ Генерали, които сж послужили на Франция и помна единъ, отъ когото Франция очакваше голѣми услуги. За да не бжда празднословенъ ще кажа името му, Генералъ Шанзи. И такъво училище е свьршилъ помѣнжтий горъ офицеръ. Нашата млада войска, която има нужда отъ офицери съ високо военно образование, трѣбаше поне това да се направи, както прави Франция съ всички, които свьршватъ това училище. Ти имъ не дава високи чинове; но и не ги оскърбява, щото тѣ да се умаломощатъ. При това, тая дьржава има много повече офицери, отъ колкото ний имаме; но все се старае да задьржа офицеритѣ, които свьршватъ това училище. Азъ мисля, грѣхъ ще бжде намъ, ако не направимъ едно такова прилично снисхождение къмъ онния офицери съ високо военно образование. Не искамъ да влизамъ съ г. Генерала въ академически споръ, не искамъ да сравнявамъ това училище съ друга академия въ Берлинъ или Петерсбургъ. Но въ всякой случай то е отъ онния училища, отъ които се получава много добро военно образование. Ученицитѣ, които излизатъ изъ такова училище, ако сж хора сериозно предадени на работата си, можатъ да достигнатъ до най-високъ чинъ, безъ да се пита кждѣ сж свьршили. Ако нашата Дир. на войната постжпа тъй съ тоя офицеринъ, който е свьршилъ въ Сан сиръ, то неможа да вѣрвамъ, че ще се направи нѣщо и съ онния офицери, които се учатъ въ Руссия. Страхъ мае, че г. Генералъ ще ни каже и за тѣхъ сжщото, че ще се повьрнатъ на постоветѣ си Ако постжпями така съ офицеритѣ, които иматъ високо военно образование, то напраздно ще бжде да ги пращаме въ Европа да се учатъ. Азъ бихъ желалъ г Генералъ да се отнесе малко по-сериозно съ тоя въпросъ. Не искамъ голѣмо нѣщо. Просто тия офицери, които се завръщатъ, да се турятъ на прьвъ рѣдъ между тѣхнитѣ другари, отъ сжщия чинъ, по старшинство; чини ми се, че това много хубаво може да стане. Нѣма кой да се оскърбява тукъ като ще се праватъ такива устжпки.

Генер. Стрекеръ: (говори турски).

Предсѣд.: Прави ли г. Величковъ предложение?

К. Величковъ: Г-да! Не разбирамъ що каза г. Генералъ. Ще моля г. Предсѣдатель да ми каже, да ли сме длъжни да тълкуваме това, което каза г. Генералъ или трѣба да ни се преведе какво каза. Азъ разбирамъ само единъ отъ тритѣ официални язици.

Предсѣд.: Г. Генералъ говори на единъ отъ официалнитѣ язици, бюрото не е длъжно да дава тълкуване, когато се говори на офиц языкъ. Минаваме на дневния рѣдъ.

К. Величковъ: Азъ нѣма предложение да права, ако г. Предсѣд. би билъ така добръ да распоредн, щото да ми се каже, да разбера какво е говорилъ Г. Генералъ. Нѣма нужда да свьрша съ предложение; но просто искахъ да зная да ли Г. Генералътъ безъ да е нарушена дисциплината, което не мисля да има, е испълнилъ длъжностьта си. Искамъ просто да зная да ли тукашнитѣ офицери, които свьршватъ въ странство, ще се задьржаватъ на служба въ нашата Милиция. Именно запитването ми е за това. Може би да е право, че ще се наруши дисциплината, ако офицеритѣ свьршивши въ странство се назначатъ на служба тукъ както казахъ, но все вѣрвамъ, тукъ нѣма никакво нарушение на дисциплината, асе съмнѣвамъ да се назначаватъ тия офицери.

Дир. Груевъ: Г. Генералъ ми каза да попитамъ г. Величкова; кой му дава право да се съмнѣва, че Г. Генералъ не ще си испълнява задлъженията?

К. Величковъ: Искамъ да отговора на послѣднитѣ думи, че никой не ми дава право да се съмнявамъ; но азъ като имамъ патриотически страхъ за интереса на отечеството си, мисля, никой нѣма право да ме осѫжда, нѣма да се боя отъ Обл. Събрание да кажа, че това трѣба да става въ интересъ на страната ни. Г. Генералъ, ако бѣше Българинъ като мене, да моли както азъ тукъ моля, нѣмаше да ми задава такъво запитване за онова, което ми е длъжность да права. Ако моитѣ събратия приематъ по тоя случай, можемъ да искажемъ едно само желание, въ смисьль, че Обл. Събрание като изразява желание, щото отъ страна на Г. Генерала да се направи всичко, което може, безъ нарушение на дисциплината, за да се задьржатъ на служба въ нашата Милиция онія офицери, които сѫ получили високо военно образование въ странство и сѫ се върнали или ще се върнатъ, — минува на дневенъ рѣдъ. Нѣма да се минатъ два, три мѣсеца и ще се върнатъ нѣкои офицери свьршили въ високо военно училище. Азъ мисля, че нужда е да се задьржатъ тия офицери тукъ и слѣдователно отъ сега да сѫ ангажирани. И надѣя се, че нѣма да ги принудимъ да отидатъ да служатъ горе, дѣто войската е сѫщо наша, но тукъ да останатъ е по-добрѣ.

В. Нейчовъ: Ставамъ да кажа съ кратки думи, че трѣба г. Величковъ да се удовлетвори отъ отговора на Г. Генерала, който съ своята солдатска лоиалность, каза, че постоветѣ на тия офицери сѫ вакантни и щомъ се завьрнатъ ще си ги занѣматъ. Мисля, г. Величковъ не е разбралъ добрѣ на турски, та питаше изново. (гласове: изчерпанъ).

Предсѣд.: Настоява ли Г. Величковъ на предложението си? (Величковъ — да) Подкрѣпя ли се прѣдложението на г. Величковъ? (Подкрѣпя се). Моля които сѫ за предложението да станатъ прави. (Пада).

Минаваме на слѣдующий дневенъ рѣдъ: прочитанието на рапорти отъ комисиитѣ (Нѣма).

Запитванието на г. Нейчова остана за послѣденъ дневенъ рѣдъ: желае ли г. Нейчовъ да го развие?

В. Нейчовъ: Почитаемото Събрание бѣше рѣшило да се отложи моето запитване за послѣденъ дн. рѣдъ когато да присѫтствува и отговори единъ отъ г. Директоритѣ отъ името на Г. Глав. Управитель. Нъ понеже и сега нѣма кой да отговори на тая ми интерпелация, и при всичкото ми желание да я развия сега, може да остане безцѣлна, за това сьмь и принуденъ да поискамъ да се отложи за единъ другъ день. (Прието).

К. Калчовъ: Азъ бихъ изразилъ желание бюрото да пише на Г. Секретарь затова и запитването да се тури на днев. рѣдъ, защото три пѫти става какъ запитването трѣбаше да се развие.

Д-ръ Хакановъ: Мисля, нѣма нужда да му се пише особенно, като тука има комисарь и може да му каже.

Сега като се затваря засѣданието ще направя прѣдложение идущето засѣдание да стане други-день.

Предсѣд.: Днев. рѣдъ е изчерпанъ. Има ли нѣкой да предложи нѣщо за идущето засѣдание? (Нѣма). Днев. рѣдъ се нарежда: 1) запитването на г. Нейчова.

Ст. Кьойбашевъ: Моля да се тури на днев. редъ една моя интерпелация. (отива на трибуната и чете)

Господине Предсѣдателю,

Моля да се турне на дневенъ редъ слѣдующето запитване отправено къмъ г-на Директора на Общитѣ Сгради и пр.

Нѣколко факти, като не говорятъ твърдѣ похвално за дѣятелностьта на г-на Директора на Общитѣ Сгради и пр., мя заставатъ да запитамъ г-на Директора на Общтиѣ Сгради за слѣдующето:

1) Начинътъ за наддаванието на Айтоската казарма и нейното строение.

2) За прибавителното здание (ахѫра) въ Садовското училище, началото на наддаванието му и материяла, съ който се сега съгражда.

3) По наддаванието Областната Мѫжка Гимназия, нейнитѣ разновременни намалявания и послѣднитѣ условия.

4) По наддаванието на казармитѣ и причинитѣ за до сега да се не строятъ.

5) Условията съ материяла за шосето Пловдивъ — Т.-Пазарджикъ.

6) Причинитѣ за направенитѣ проба тухли по кой начинъ е било и гдѣ сѫ?

7) По наддаванието на канцеларийскитѣ й потрѣби, кирия и пр.

8) Съ наддаванието областната болница и нейното строение.

9) Какъвъ е билъ рѣдътъ на поемнитѣ условия.

10) По направата шосето Казанл. — Стара Загора.

11) По направата моста рѣка-Стремска.

12) По направата областната затворница.

13) По направата перачницата въ с. Хисара, и наема на банитѣ тамъ.

14) По контролиранието на направитѣ на тия здания.

Предсѣд.: Желае ли Обл. Събранне да се тури запитванието на г. Кьойбашиева на днев. рѣдъ? (прието).

В. Нейчовъ: Мисля, не е противъ Вѫтр. Правилникъ да попитамъ правителството да ли има намѣрение да представи законопроекта относително начина, по който да се опредѣляватъ наслѣднитѣ права останали отъ усопши на немюсюлмански наслѣдници?

Дир. Саллабашевъ: Можа сега да отговора. Готви се вече законопроектъ; но тая сессня неможе да бѫде готовъ. За идущата сессия ще бѫде внесенъ.

К. Калчевъ: За тоя законъ ще кажа, че е желателно още тая сессия да се внесе, а не да се чака въ друга сесся. Законъ за наслѣднитѣ права е отъ необходима нужда; защото както каза г. Нейчовъ нашитѣ сѫдилища се водятъ сега по шерията.

Д-ръ Хакановъ: Ѣзкъ за запитванията, които ставатъ. Всѣкой пѫть сѣ сѫщото ни се отговаря, че законопроектъ се готви, но сега неможе да се представи, а да се чака друга сессия. За това предъ видъ на такива отговори, които и ще приемаме всѣкога, мисля най-добрѣ ще бѫде да вземемъ сами инициативата за приготвуване на нѣкои законопроекти, които сѫ отъ нужда.

В. Нейчовъ: Ставамъ да увѣра правителството въ лицето на неговитѣ представители, че всѣко едно сѫдилище се намѣрва въ невъзможность да рѣшава такива въпроси правилно. Ако иматъ право, то сѫ подсѫдимитѣ на тия сѫдилища, които сѫ повече немюсюлмани. Тѣ иматъ право да кажатъ, че началата, по които е рѣшило сѫдилището, не сѫ прави и иматъ право да се възмутатъ съ оржжие въ рѫцѣ. Трѣба да вземе въ внимание правителството, че такъвъ законопроектъ е отъ най-налѣжаща нужда.

К. Калчевъ: Азъ бихъ желалъ де попитамъ г. Дирек. на Правосѫдието какво стана съ гласувания, въ III сессия, законъ за сѫдебнитѣ мита, който не се подтвърди и

дѣйствува като Пуб.-Ад. Правилникъ? Мисли ли правителството да го внесе като законопроектъ въ тая сесия?

Дир. Саллабашевъ: Тоя законопроектъ е приготвенъ и до 2—3 дена ще се внесе. (Гласове: Добрѣ!).

Предсѣд.: На дневния рѣдъ за идущето засѣдание се опредѣлятъ:

1-о Запитването на г. Нейчова.

2-о « « « Кьойбашиева.

3-о Прочитание рапорти отъ комисиитѣ.

Напомнямъ на комисиитѣ да работатъ законопроектитѣ, които иматъ, защото рапорти нѣма. При това съгласно Вѫтр. Правилникъ да забѣлѣжватъ отсѫтствующитѣ членове отъ комисиитѣ.

Ще се чете поименний списъкъ.

Секр. Руселиевъ: (Чете)

Предсѣд.: Отсѫтствуватъ 9 души, съ отпускъ: Кашеревъ, Консуловъ, Хитовъ, Стояновичь, Наумовъ, Матѣевъ и Владосъ. Безъ отпускъ: Аргирияди и Митр. Григорий.

(Звъни) Засѣданието се затваря.

(Край въ $3^1/_2$ часа)

Председатель: *Д-ръ Странски.*

Подпредсѣдатели { *К. Калчовъ.* / *Ив. Х. Петровъ.*

Секретари { *Д-ръ Данчевъ.* / *Я. Руселиевъ.*

Стенографъ: *Ив. А. Шандаровъ.*